Kiimingin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma vuosille 2007-2010

SISÄLLYS

1 Tervetuloa tutustumaan kiiminkiläiseen varhaiskasvatukseen 3

2 Kiimingin kunnan varhaiskasvatusta linjaavat strategiat ja suunnitelmat 5
2.1 Kunnan yleisiä linjauksia ja tavoitteita 5
2.2 Palvelustrategia 6
2.3 Lapsi- ja nuorisostrategia 6
2.4 Päivähoitostrategia 6
2.5 Esiopetuksen opetussuunnitelma 7
2.6 Seudullinen yhteistyö 8

3 Kiimingin alueelliset varhaiskasvatuspalvelut 9
3.1 Muut varhaiskasvatuspalvelut 10

4 Kiimingin varhaiskasvatuksen arvopohja 12
4.1 Lasten arvot 12
4.2 Vanhempien arvot 15
4.3 Henkilökunnan arvot 17

5 Varhaiskasvatuksen tavoitteita 20

6 Hyvinvoiva lapsi varhaiskasvatuksessa 22
6.1 Kasvatuskumppanuus 23
6.2 Lapselle ominainen tapa toimia 24
6.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma 25
6.4.Kasvunkansio 25

7 Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa 27

8 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset varhaiskasvatuksessa 28

9 Yhteistyö muiden tahojen kanssa 29

10 Toiminnan arviointia 31

1. TERVETULOA TUTUSTUMAAN KIIMINKILÄISEEN VARHAISKASVATUKSEEN

Kiimingin varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) perustuu valtakunnallisiin **Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin** (http://varttua.stakes.fi), jonka tavoitteena on ohjata varhaiskasvatuksen sisällöllistä kehittämistä koko maassa ja lisätä laadullista tasa-arvoa. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma linjaa kunnan yleiset varhaiskasvatuksen periaatteet, joita toteutetaan päivähoidon arjessa. Tarkempaa tietoa päivähoitoalueiden toiminnan sisällöistä, erityispiirteistä ja painotuksista saa päivähoidon henkilöstöltä sekä alueiden omista varhaiskasvatussuunnitelmista. Alueiden vasujen perustana ovat lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka tuovat päivähoitoryhmien lasten tarpeet koko alueen yhteisiksi toimintaperiaatteiksi.

Varhaiskasvatussuunnitelman laadinnan tukena on ollut **LaatuVa-hanke** (Laatua varhaiskasvatukseen), jonka tavoitteena oli vahvistaa vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja kehittää varhaiskasvatusta sisällöllisesti. LaatuVa on näkynyt meidän kunnassamme koko päivähoidon henkilökunnan koulutuspäivinä ja – iltoina, sekä keskusteluina varhaiskasvatuksen käytännöistä ja arvoista. Kiimingin päivähoidon käytäntöihin on vaikuttanut myös perhepäivähoidonohjauksen kehittämishanke (**PERHO**n), jonka tärkeintä antia on ollut perhepäivähoidon ja päiväkotien yhteistyön tiivistyminen kotiryhmä-ajattelun kautta. Perhepäivähoidossa olevien lasten varahoito on järjestetty kunnassamme suurimmaksi osaksi päiväkodeissa ja kotiryhmä tarkoittaa tätä nimettyä varahoitoryhmää päiväkodissa. Varahoidon lisäksi yhteistyötä on muutakin, kuten yhteiset tapahtumat, retket, vanhempainillat ja yhteiset kasvatuskeskustelut.

Kiimingin vasu-prosessin kantava ajatus on ollut koko päivähoitohenkilöstölle suunnatut koulutukset. Ne ovat käsitelleet lapselle ominaisia tapoja toimia, päivähoidon arvoja ja sisältöjä, kasvatuskumppanuutta, leikkiä ja erityistä tukea päivähoidossa. Henkilöstö on osallistunut niihin innokkaasti ja koulutusten asioita

on käsitelty alueittain vasutehtävien muodossa. Myös vasu-kirjeitä on pohdittu päivähoitoalueilla ja vanhempien kanssa. Vanhemmat ovat osallistuneet vasun tekoon päivähoitoalueiden vasu-vanhempainilloissa, vasu-vanhempien ryhmässä sekä arvokyselyihin vastaamalla. Lisäksi kaksi vanhempaa olivat kouluttamassa päivähoidon henkilöstöä kasvatuskumppanuuskoulutuksessa aiheenaan päivähoidon arvot vanhempien näkökulmasta.

Vasussa puhumme kasvattajayhteisöstä, johon kuuluvat lasten vanhemmat ja huoltajat sekä päivähoidon henkilöstö. Tekstissä käytämme vanhemmat - sanaa tarkoittamaan yleisesti lasten huoltajia. Puhumme myös varhaiskasvatuksesta ja – palveluista, jotka tarkoittavat kunnallisen päivähoidon eri muotoja, avoimia kerhoja ja esiopetusta.

Vasu-prosessi on herättänyt monenlaisia ajatuksia, joista tärkeimpänä on uudenlaisen varhaiskasvatuskeskustelun herääminen. On alettu kyseenalaistaa vanhaa päivähoitokulttuuria ja – käytäntöjä, sekä pohtimaan uudella tavalla lapsilähtöisiä kasvatustapoja ja kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa. Kutsu käy myös teille, hyvät vanhemmat ja yhteistyötahot: tulkaa rohkeasti osallistumaan ja ottamaan kantaa kunnan varhaiskasvatuspalvelujen arkeen. Vain yhteisten kasvatuskeskustelujen myötä saamme entistä parempaa, lasta arvostavaa päivähoitoa!

Kiitos kaikille Kiimingin varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen osallistuneille; lapset, vanhemmat, päivähoidon henkilöstö, yhteistyötahot ja erityisesti äidit Mira Kemppainen ja Outi Mänty, jotka ovat koostaneet tekstiksi vanhempien arvot vanhempien arvokyselyistä saatujen vastausten pohjalta. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman teossa on ollut mukana myös LaatuVa -hankkeen puitteissa perustettu suunnitteluryhmä, johon kuuluu sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenenä Pasi Karvonen, vanhemmista Mira Kemppainen, Outi Mänty ja Taina Kyrönlampi-Kylmänen, päivähoidon johtaja Marita Korva sekä vs. päivähoidon johtaja Rauni Karjalainen, kiertävä erityislastentarhanopettaja Minna Rossi-Salow ja vasu-vastaavat, aluepäiväkodin johtajat Riitta Juvonen ja Marjo Särkimäki.

Suunnitteluryhmän puolesta Marjo Särkimäki

2. KIIMINGIN KUNNAN VARHAISKASVATUSTA LINJAAVAT STRATEGIAT JA SUUNNITELMAT

Varhaiskasvatusta ohjataan sekä valtakunnallisilla lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevilla lailla ja asetuksilla että kunnan omilla asiakirjoilla.

2.1 Kunnan yleisiä linjauksia ja tavoitteita

Kuntavision ” Kiiminki – kaikki kohdallaan” päämäärinä ovat:

1. Kiiminki osana Oulun seutua sopeuttaa taloutensa niin, että se voi jatkaa kehittyvänä kuntana
2. Kunta tekee tasa-arvoisuuden ja taloudellisen tehokkuuden perusteella yhteistyötä esimerkiksi verkostomaisesti eri tahojen kanssa
3. Talous on tasapainossa vuoden 2009 alussa
4. Väestö kasvaa hallitusti alle 2 % vuodessa

Sosiaali- ja terveyslautakunnan tavoitteina päivähoidolle ovat laadukkaat ja monipuoliset päivähoitopalvelut, tarkoituksenmukainen, tehokas ja taloudellinen palvelujen tuottaminen, ostopalvelujen lisääminen, yhteistyön lisääminen ja hyvinvoiva ammattitaitoinen henkilökunta.

Selvityksen alla on päivähoidon hallinnonalamuutos eli siirtyminen sosiaali- ja terveyspalveluista sivistystoimen hallintoon. Samalla kunnan hallinnossa selvitetään siirtymistä tilaaja-tuottajamalliin ja päivähoidon seudullista järjestämistä vuoden 2007 aikana. Kunnan suunnitelmissa on keskittää päivähoitoa suurempiin yksiköihin laajentamalla jo olemassa olevia yksiköitä ja sulkemalla pienet väliaikaiset yksiköt ja tarkastella päivähoitoryhmiä taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

2.2 Palvelustrategia

Kunnanhallitus on hyväksynyt ”Kiiminki - kaikki kohdallaan” - kokonaisstrategian 26.1.2006. Siinä kuvataan Kiimingin kunnan strategiset lähtökohdat ja perusolettamukset, arvot ja toimintaperiaatteet, visio ja päämäärät. Lisäksi siinä määritellään elinvoimastrategia, talousstrategia ja palvelustrategia sekä ohjaus- ja johtamisjärjestelmä. Kiimingin kunnan päivähoitoa suunnitellaan ja toteutetaan tämän asiakirjan mukaisesti. Palvelustrategian visiona on kunnan asukkailleen järjestämät palvelut tilaaja-tuottaja-mallilla tukeutuen vahvaan yhteiseen alueelliseen kunnalliseen sekä yksityisen ja julkisen rajat ylittävään palvelutuotantoverkostoon, joka tuottaa palvelut laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja turvaamalla saatavuuden.

2.3 Lapsi- ja nuorisostrategia

Kiimingin kunnan lapsi- ja nuorisostrategia 2004 – 2007 on hyväksytty kunnanhallituksessa syksyllä 2003. Strategian yleisenä tavoitteena on, että lasten ja nuorten näkökulman huomioiminen kuntasuunnittelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa. Riittävät, monipuoliset palvelut ja tilat ovat lasten, nuorten ja perheiden saatavilla ja ennaltaehkäisevä verkostoyhteistyö toimii palvelurakenteissa. Asuinympäristö on hyvä ja virikkeellinen, lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia lisätään, peruspalvelut ovat riittäviä ja laadukkaita sekä ennaltaehkäistään ongelmia ja syrjäytymistä. Huolehditaan riittävän hyvästä vanhemmuudesta, autetaan varhain ja oikea-aikaisesti, järjestetään pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sekä edistetään nuorten elämänhallintaa ja työllistymistä.

2.4 Päivähoitostrategia 2004 - 2006

Päivähoitostrategia (31.8.2004) määrittelee, että päivähoidon tehtävänä on järjestää ja kehittää monipuolisia, turvallisia ja tarkoituksenmukaisia

varhaiskasvatuspalveluja yhteistyössä perheiden sekä lapsia ja lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa. Tämän tehtävän onnistumiseksi on hyväksytty Onnistumisen resepti, johon tarvitaan:

- Tarvitaan riittävä määrä monipuolisia palveluja
- Tarvitaan riittävä määrä tarkoituksenmukaisia tiloja
- Tarvitaan riittävä määrä hyvinvoivaa, ammattitaitoista henkilöstöä
- Tarvitaan riittävä määrä yhteen puhaltamisen, yhteistyötä, mahdollisuutta osallistua.
- Tarvitaan riittävä määrä leikkiä ja riittävä määrä työniloa!

Päivähoidon tavoitteena on tukea kotikasvatusta monipuolisilla ja tarkoituksenmukaisilla päivähoitopalveluilla, kehittämällä erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja perheiden osalta varhaisen puuttumisen mahdollisuuksia sekä lisäämällä yhteistyötä päivähoidon sisällä, mutta myös yksityisten palvelujen ja muiden tahojen kanssa. Päivähoitopalvelujen seurantaa ja arviointia tehdään jatkuvalla tilastojen vertailuilla sekä joka toinen vuosi tehtävällä asiakas- ja työtyytyväisyyskyselyillä. Voimassa olevan päivähoitostrategian päivitys on työn alla ja se valmistuu 31.12.2006 mennessä. Hyväksytty strategia päivitetään tähän.

2.5 Esiopetuksen opetussuunnitelma

Kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma on otettu käyttöön vuoden 2001 elokuussa ja sitä noudatetaan kaikissa esiopetusyksiköissä. (Verkossa: http://www.kiiminki.fi/index.php?mid=107). Esiopetus on silta varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, esiopetussuunnitelma ja perusopetuksen suunnitelma muodostavat jatkumon, jonka tavoitteena on lapsen kokonaiskehityksen kannalta mahdollisimman joustava ja johdonmukaisesti etenevä siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen; taaperosta koululaiseksi. Esiopetuksen opetussuunnitelma on päivitetty syksyllä 2006.

2.6 Seudullinen yhteistyö

Oulun seudun yhteinen palvelustrategia on vuodesta 2004 lähtien pyrkinyt kehittämään seudullisesti myös seudun kuntien päivähoitopalveluita. Seudullista toimintamallia päivähoitoon on rakennettu JUPA –hankkeella (Julkiset palvelut verkkoon) tavoitteena tehostaa seudullista yhteistyötä, julkisten verkkopalveluiden käyttöä, palveluiden saatavuutta ja yhtenäisiä käytäntöjä. Hankkeen tuloksena saatu seudullinen sähköinen päivähoitohakemus on koekäytössä. TITUS 2006 – 2008 –hanke käsittää seudullisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisen. Hankkeen kehittämistavoitteina ovat:

- yhtenäiset palvelurakenteet ja –prosessit
- palvelutuotantotapa on tilaaja-tuottajamalli
- teknologiaratkaisut hyödyntävät palvelutuotantoa
- johdon ja henkilöstön muutosvalmennus
- kustannustehokkuuden arviointi

3. KIIMINGIN ALUEELLISET VARHAISKASVATUSPALVELUT

Kiimingin päivähoito alueellistettiin vuonna 2004. Alueita on kuusi: Raatinharjun, Kolamäen ja Viitanmäen alueet kirkonkylällä ja Jäälin keskus, Laivakankaan ja Jäälinojan alueet Jäälissä.

Kiimingin kunnan päivähoitopalvelut

Päivähoitopalveluista vastaavat Päivähoidon johtaja, aluepäiväkotien johtajat, kaksi palvelusihteeriä	**Alle kouluikäisten lasten erityispäivähoito** Kaksi kiertävää erityislastentarhanopettajaa (kelto) ja esiopetuksen erityisopettaja

Päivähoitoalueet

RAATINHARJUN ALUE, KIRKONKYLÄ, HANNUS Muksumäen päiväkoti Vesitornin päiväkoti Lähialueen perhepäivähoito Hannuksen esikoulu ja ryhmäperhepäiväkoti	**JÄÄLIN KESKUSALUE** Tuokkosen päiväkoti Nassikan päiväkoti Lähialueen perhepäivähoito
KOLAMÄEN ALUE, YLIKYLÄ, HUTTUKYLÄ, ALAKYLÄ, TIRINKYLÄ Vekara-ahon päiväkoti Pikku-Vekaran päiväkoti Kolamäen avoimet kerhot Lähialueen perhepäivähoito Ylikylän ja Huttukylän perhepäivähoito Alakylän ja Tirinkylän perhepäivähoito	**LAIVAKANKAAN ALUE** Laivakankaan päiväkoti Käpykolon päiväkoti Lähialueen perhepäivähoito
VIITANMÄEN ALUE, HONKIMAA Kanervan päiväkoti Kissankulman ryhmäperhepäiväkoti Lähialueen perhepäivähoito Honkimaan päiväkoti Honkimaan vuorohoitoyksikkö	**JÄÄLINOJAN ALUE, VÄLIKYLÄ** Pikku-Tuokkosen päiväkoti Huvikummun avoin päiväkoti Hattivattien ryhmäperhepäiväkoti Välikylän perhepäivähoito

YKSITYINEN PÄIVÄHOITO	
Ostopalveluna päiväkoti Honkimaa	Yksityiset päiväkodit: Päiväkoti Mansikkamaa Päiväkoti Tipitii 2 yksityistä perhepäivähoidon tuottajaa Oulun yksityiset päiväkodit

Kaikilla alueilla on sekä päiväkoteja että perhepäivähoitoa ja/tai ryhmäperhepäiväkoteja. Avoimia päivähoitopalveluja on Kolamäen ja Jäälinojan alueilla. Päivähoitoa järjestetään myös ostopalveluna Honkimaan päiväkodin tiloissa. Yksityisiä päiväkoteja kunnassa on kaksi: Mansikkamaa kirkonkylällä ja Tipitii Alakylässä. Vuorohoito eli ilta-, yö- tai viikonloppuhoito on keskitetty kirkonkylälle Honkimaan päiväkodissa sijaitsevaan Oravanpesän ryhmäperhepäiväkotiin.

Kiiminki on muuttovoittonen kunta, jonka väkiluku oli 2006 vuoden alussa 12 108 asukasta. Kiiminki on hyvin lapsirikas kunta, joten lisääntyvä palvelutarve asettaa jatkuvia haasteita päivähoidolle. Päivähoidon palveluksessa työskentelee tällä hetkellä 180 työntekijää, joista 50 on omassa kodissaan työskenteleviä perhepäivähoitajia. Kunnallista päivähoitoa 31.8.2006 käytti 876 lasta (perhepäivähoidossa 257 ja päiväkodeissa 619 lasta). Yksityisiä palveluja käytti 18 lasta, kotihoidon tukea myönnettiin 613 lapselle ja Kiiminki-lisää 98 lapselle.

3.1 Muut varhaiskasvatuspalvelut

Kiimingin seurakunnan omaa lapsityötä on päiväkerhotyö ja pyhäkoulutyö. Osa perhepäivähoidon lapsista osallistuu seurakunnan päiväkerhoihin. Joillakin alueilla toimii seurakunnan järjestämä arkipyhäkoulu, johon alueen perhepäivähoitajat osallistuvat. Seurakunnan lapsityöntekijä käy päiväkodeilla pitämässä aamunavauksia puolivuosittain. Joulukirkko ja pääsiäistapahtumat ovat yhdessä suunniteltuja ja toteutettuja toimintoja. Päivähoito ja seurakunta ovat yhdessä laatineet toimintasuunnitelman uskontokasvatukseen päivähoidossa. Jokaisella päivähoitoalueella on valittu uskontokasvatusvastaavat, jotka osallistuvat seurakunnan järjestämiin koulutuksiin. Päivähoidon kautta jaetaan perheille myös seurakunnan lapsia koskevien tapahtumien tiedotteita.

Kiimingin Mannerheimin lastensuojeluliiton varhaiskasvatustoiminta keskittyy maksulliseen vapaaehtoistyöllä organisoituun lastenhoitorinkipalveluun. Palvelu tarjoaa lastenhoitoapua perheille. Liiton kautta saamme lapsiperheitä koskevaa

tietoa, jota välitämme eteenpäin perheille (esim. vanhempainyhdistystoiminnasta, lapsenhoitopalvelusta jne.). Lisäksi eri järjestöt, yhdistykset ja yksityiset toimijat järjestävät alle kouluikäisten harrastus-, liikunta- ja muita toimintoja.

4. KIIMINGIN VARHAISKASVATUKSEN ARVOPOHJA

Kuntamme päivähoidossa kysyttiin syksyllä 2005 lasten, vanhempien ja henkilökunnan arvoja.

- Lapsilta kysyttiin päivähoitopäivän aikana mikä on parasta ja mukavinta päivähoidossa
- Vanhemmilta ja päivähoidon henkilöstöltä kysyttiin mikä on tärkeintä päivähoidossa

Lisäksi jokainen sai halutessaan kommentoida vapaasti asiaan liittyen. Vastauksista koottiin Kiimingin päivähoidon arvopuut, jotka olivat esillä päivähoidon yhteisessä koulutuksessa tammikuussa 2006. Näiden pohjalta olemme keskustelleet arvoista ja niiden näkymisestä arjen toiminnassa niin päivähoitohenkilöstön kesken kuin vanhempienkin kanssa.

4.1 Lasten arvot

Valtakunnallisissa varhaiskasvatuksen perusteissa mainitut lapselle ominaiset tavat toimia eli LEIKKIMINEN, LIIKKUMINEN, TAITEELLINEN KOKEMINEN JA TUTKIMINEN löytyivät myös kiiminkiläisten lasten vastauksista kaikista mukavimpina asioina.

Leikkiminen oli lasten ykkösjuttu. Kaikenlaiset leikit, pelit yksin ja ennen kaikkea kavereiden kanssa nousivat ylitse muiden.

On kiva pelata noita pelejä kaverin kanssa

Kavereita pitää olla, että voi leikkiä

Kotileikit kivoja kun on kavereita

Tykkään leikkiä legoilla ja eläimillä, pikkuautoilla

Isot pojat on mukavia

Liikkuminen, ulkoilu ja siellä olevat puuhat ovat mieluisia:

Kun ulkoillaan, tulee punaiset posket ja reipas mieli, ruoka maistuu hyvälle, jaksaa leikkiä

On kiva käydä ulkona ja leikkiä ulkona

Hoitopaikassa on hyvää ruokaa. On kiva hiihtää ja luistella hoitotätin kanssa

Liikkuminen on kivaa!

Myös aikuisilla on merkittävä rooli lasten mielestä:

Kiva aikuinen leikkii lasten kanssa

Tätien pitää olla sellaisia mukavia, kilttejä ja höperöitä

Täti on hyvä silloin, kun se uskoo lasta, et mitä se sanoo

Kiva aikuinen opettaa pelaamaan pelejä, kortti- ja lautapelejä ja jalkapalloa

Ruoka on tärkeää!

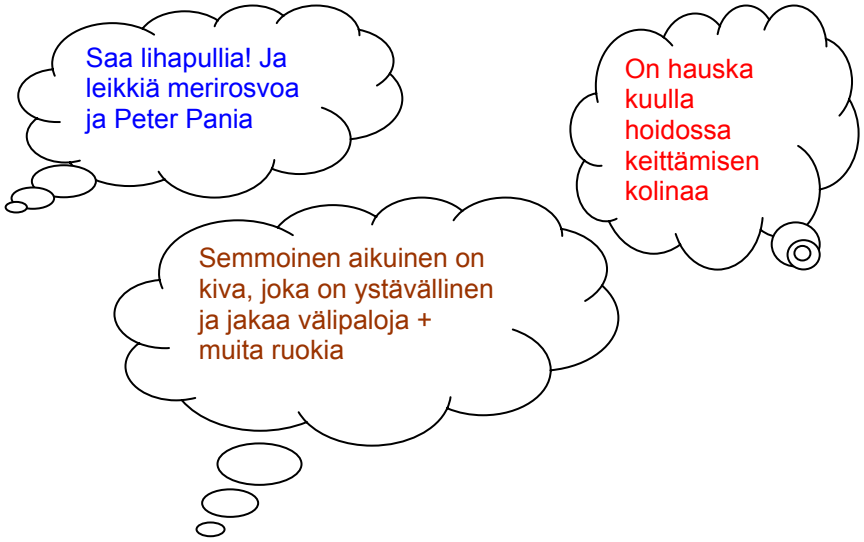

Oppimista unohtamatta; sadut, lukeminen ja käsillä tekeminen on mukavaa:

4.2 Vanhempien arvot

Emmehän me aina ole kovin aktiivisia. Te suunnittelette hienoja vanhempainiltoja ja sitten meitä ei näy. Onko kumppanuudesta mitään hyötyä? Kuka sitä haluaa?

Vanhemmat arvostavat päivähoidossa hoitohenkilökunnan asiantuntijuutta. Vanhemmat ovat ”samassa veneessä” hoitohenkilökunnan kanssa, ja haluavat olla. Onhan toiminnan kohde yhteinen, lapsi.

Vanhempina meillä on hieno rooli kun saamme tulla tekemään yhteistyötä työpaikallenne, reviirillenne. Silti me haluamme antaa teille täyden työrauhan, sillä me luotamme teihin.

Kaikista merkittävimmäksi arvoksi vanhemmat kokevat **turvallisuuden.** Siihen kuuluvat niin fyysinen, henkinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Turvallisuus on *luottamusta ja luotettavuutta.* Se on tunnetta siitä että lapsi on helppo jättää päiväksi hoitoon. Luottamus syntyy toisten tuntemisesta. On siis tärkeää että vanhemmat tuntevat lapsensa hoitoympäristön ja hoitajan. Omahoitajuus on hyvä juttu! Se edistää tutustumista ja tuo hoitoon laatua. On myös tärkeää että omahoitaja tuntee perheen. Turvallisuutta on pysyvä aikuinen ja pysyvä ympäristö. Vanhemmat ovatkin huolissaan *henkilökunnan resursseista*, onko niitä riittävästi? käytetäänkö resursseja lapsen kannalta järkevästi? Olisi kiva tietää kenen käsiin lapsi jää päiväksi! Tämä korostuu kun lapsi pitää viedä varahoitopaikkaan. Sinnekin voisi tutustua ennalta niin että se olisi tuttu lapselle ja vanhemmille. Henkilökunnan riittävyys takaa myös *fyysisen ympäristön* turvallisuuden.

Turvallisuus näkyy arkipäivässä mm. lapsen vastaanotossa. Lapsen vastaanotto on tärkeää, sitä tärkeämpää mitä pienempi lapsi on. **Lapsen viihtyminen ja hyvä olo** on tärkeää. Senkin lähtökohtana on lapsen turvallisuuden tunne. On tärkeää että lapsella on hyvä olla päivähoidossa. Tämä helpottaa niin lapsen, hoitohenkilökunnan kuin vanhempienkin arkea! Lapsen viihtymisen mittari on mm. se, että hän jää mielellään hoitoon.

Yksi tärkeimmistä arvoista on lapsen **yksilöllinen huomiointi**. Se on sitä että lasta kohdellaan yksilönä ryhmästä huolimatta. Yksilöllisyys todentuu vanhempien mielestä lapsen henkilökohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Omahoitajuus tukee myös lapsen **yksilöllistä kasvua ja kehitystä.** Tämä on myös yksi vanhempien arvostamista seikoista päivähoidossa. Yksilöllisen huomioimisen myötä lapsi kyetään huomioimaan, hänen vahvuuksiaan tukemaan yksilöllisesti siitä saadaan välineitä lapsen yhteiseen kasvatukseen ja kasvatuspulmien ratkaisuun. Vanhemmat arvostavat sitä että **lapsia kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.**

Vanhemmat kokevat tärkeänä että lapsi saa kokea erilaisia **elämyksiä ja kokemuksia** päivähoidossa. Tällaisia ovat esimerkiksi joulujuhlat ja retket. Retkikin voi olla ihan joku yksinkertainen retki lähiympäristöön mustikoita maistelemaan ja käpylehmiä tekemään. Vanhemmat eivät odota että päivähoidossa tehdään askarteluita todisteeksi tehokkaasta ja elämysrikkaasta hoitopäivästä, vaan tärkeämpää on se että lapset saavat iloa ja kokemuksia itselleen! Se mitä vanhemmat haluavat, on hoitajien lapsista tekemien havaintojen kertominen vanhemmille. Leikki voisi olla toiminnan ydin. Lapsen arvoissakin tärkeimpänä on leikkiminen. Vapaa leikki on ominta lapsen maailmaa. Päivähoidossa vanhemmat arvostavat myös sopivasti **virikkeellistä toimintaa ja oppimista**.

Vanhemmat arvostavat **kiireetöntä läsnäoloa.** Kiireettömyys on sitä, että hoitopaikassa luovuttaisiin ”laitosmaisesta” aikatauluttamisesta. Ihannetapauksessa päivä voisi edetä luontevasti, omalla painollaan lapsentahtisesti, kuten parhaimmillaan kotona. On ihana huomata kun hoitopaikassa on kiireetön ilmapiiri – se jos mikä rauhoittaa lapsen - ja vanhemmankin.

> *Usein aamu kotona on yhtä hässäkkää. Joka ikinen vauvasta vaariin on noussut ylös väärällä jalalla, ollaan jo myöhässä, työpaineet painavat päälle, lasten ulkohaalaritkin temppuilevat, pipot ja hanskat leikkivät piiloleikkiä…missä ne auton avaimet taas olikaan?? Sitten tullaan hoitopaikkaan, äiti ärräpäitään vielä niellen. Omahoitaja tulee tyynesti vastaan, auttaa lapsia riisumisessa, ottaa syliin ja hellittelee. Ovelta näen toisen lapseni*

menevän lukunurkkaukseen, hän tarttuu kirjaan ja uppoutuu siihen. Mikä rauhallinen tunnelma! Jäisin tänne mielelläni itsekin….

Vanhemmille on tärkeää hoitohenkilökunnan jaksaminen. **Jaksava työyhteisö** on mm. motivoitunut, koulutettu ja kouluttautuva. Jaksaminen on kokonaisvaltaista. Tyytyväinen hoitaja = tyytyväinen lapsi. **Yhteistyö, kasvatuskumppanuus** on haastavaa. Vanhempia mietityttää, uskaltavatko he aidosti ilmaista huolensa lapsensa asioista. Tämä on varmasti myös hoitajille vaikeaa. Vanhemmat toivovat rehellistä palautetta lapsensa asioista, vaikka se olisi negatiivistakin. On tärkeää että kaikki asiat tulevat esille. Se jos mikä osoittaa luottamusta ja kumppanuutta ja on lopulta myös lapsen parhaaksi! Vanhemmat odottavat tietoa päivän kulusta. Tätä viestiä kannattaa kuunnella kärsivällisesti – se ei kai tule katoamaan koskaan – vanhemmathan sisimmässään haluaisivat olla siellä missä lapsensakin!

Pitäisikö viestinnän kehittämiseksi ottaa käyttöön uusia tapoja viestiä vanhemmille? Miten olisi kuukausikirje? Reissuvihko? Vanhempain vartit? Sähköposti? Päivähoidon kotisivut, jossa keskustelufoorumi ? Mitä olisivat sellaiset viestintämuodot mitkä eivät työllistä päivähoidon henkilöstöä liiaksi, mutta palvelevat molemminpuolisesti? Mitä olisivat ne ”matalan kynnyksen toimintamuodot”, joilla vanhemmat saataisiin toimintaan mukaan? Kasvatuskumppanuutta ovat pienet arkisetkin asiat, kuten treffit päivähoitopaikan ovella päivän alkaessa ja päättyessä!

4.3. Henkilökunnan arvot

Henkilökunnan vastauksissa tärkeimmäksi nousi **turvallisuus**, kuten vanhemmillakin. Turvallisuus tarkoitti toisaalta lasten fyysistä turvallisuutta ja toisaalta henkistä turvallisuutta. Lapsen hyvä olo ja viihtyminen nähtiin tärkeänä; annamme lapselle aikaa, hellyyttä ja syliä.

Leikin merkityksellisyys lapselle ja lapsen yksilöllinen huomioiminen nähtiin aikuisen työssä perusarvoina, joiden puitteissa työtä voi hyvin toteuttaa. Lapsi saa

toimia ja hänelle tarjotaan kehityksensä mukaista toimintaa, jossa leikillä on tärkeä sija.

Aikuisten suunniteltava toiminta niin, että lapsella on mahdollisuus leikkiin, omatoimisuuteen ja yksilöllisyyteen. Toiminnassa otettava huomioon lapsen tarpeet ja lapselle merkitykselliset asiat

Eri ikäryhmät huomioon, isommille lapsille mielekästä tekemistä, ”virikkeitä”

Avoin ja luottamuksellinen yhteistyö vanhempien kanssa luovat parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista.

Perustehtävä on tarjota ”hyvää” päivähoitoa, että vanhemmat voivat rauhallisin mielin jättää lapsensa hoitoon ja olla töissä ”huoletonna”.

Jos kotiasiat ovat kunnossa niin kaikki muukin sujuu ; perheitä on siis tuettava ja varhainen puuttuminen on tärkeää. Parasta päivähoidossa on luottamus ja joustavuus – myös työntekijän näkökulmasta! Lapsen kannalta tärkeintä ovat kaverit

Yleensä asiat selvitetään paikan päällä. Keskustellaan asiat selviksi myös vanhempien kanssa.

Päivähoitopaikan hyvällä ilmapiirillä ja yhteistyöllä on vaikutusta kaikkien hyvinvointiin. Hyvässä ilmapiirissä luodaan myönteiset asenteet vuorovaikutukselle ja oppimiselle.

Tärkeää on myös päivittäinen ilo!

Toiminta muiden hoitajien kanssa antaa uusia virikkeitä ja auttaa jaksamaan

Lapsen osallistuminen isompaan ryhmätoimintaan tärkeää

Päiväkodin hyvä ilmapiiri heijastuu myös lapsiin.

Yhteistyö ohjaajan, työkavereiden ja eri tahojen kanssa tärkeää

Työhön antautuminen ja ammattitaito sekä henkilöstön pysyvyys nähtiin henkilökunnan vastauksissa myös tärkeinä arvoina, jotta työssä ”näkee sydämellään” ja jaksaa arjessa.

Laajempi näkökulma → päivähoito
osana yhteiskuntarakennetta –
työelämän muutokset, tulevaisuuden
haasteet myös lapsen näkökulmasta
Henkilökunta motivoitunutta ja koulutettua → kyky vastata lasten ja
perheiden tarpeisiin → kasvatuskumppanuus

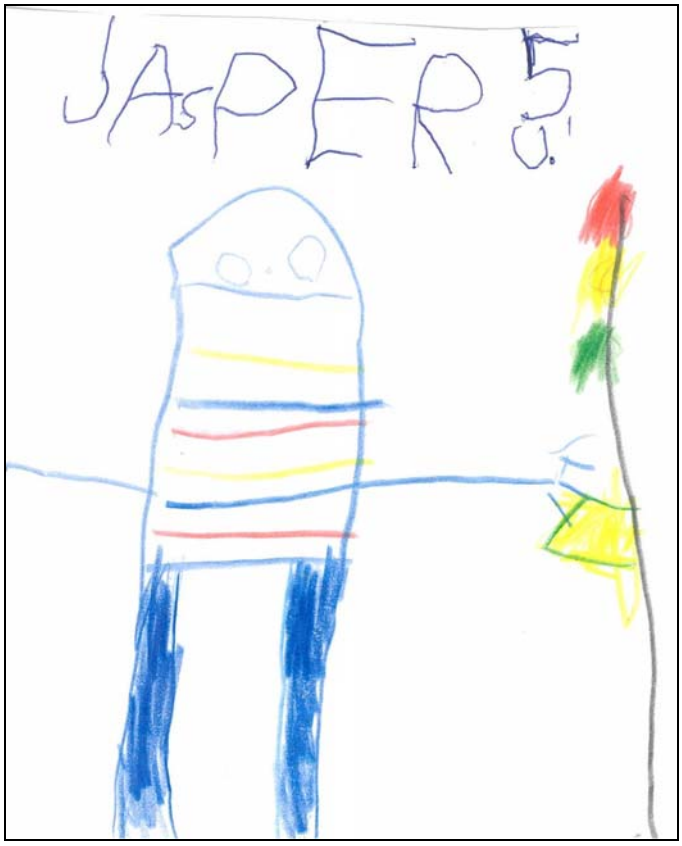

5. VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEITA

Miten arvot näkyvät toiminnassamme ja vaikuttavat varhaiskasvatuksen toteuttamiseen, kehittämiseen ja tulevaisuuteen? Kunnassamme on sovittu yhteisiä lasten, vanhempien ja henkilökunnan arvoista johdettuja tavoitteita ja käytäntöjä, joita kehitetään yhdessä eteenpäin ja joiden toteutumista seurataan ja arvioidaan. Lisäksi päivähoitoalueilla on omia kehittämiskohteita, joihin voi tutustua alueiden omissa varhaiskasvatussuunnitelmissa.

Näemme **leikin** arvon keskeisenä jokapäiväisenä toimintana. Annamme lapsille aikaa leikkiä pitkäkestoisia leikkejä ja mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin yksin tai ryhmässä. Luotamme lapsen kykyyn kehitellä ja keksiä omia leikkejä, toisaalta osaamme tukea leikkejä erilaisin välinein ja ideoin. Lapsen yksilöllisyyden tukeminen ja lapsen tunteminen vaativat aikuisen läsnäoloa ja aktiivisuutta.
Havainnointi ja seuranta videoin, kuvin tai kirjallisesti auttaa tunnistamaan lapsen ja lapsiryhmän tarpeita. Kasvattajayhteisönä keskustelemme yhdessä havainnointien pohjalta ja näin toiminnan suunnittelu lähtee havainnoinnista ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmista edeten lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan ja edelleen yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan. Havainnoinnin myötä kehitetään leikkiympäristöjä ja – välineitä lasten tarpeita vastaaviksi. Havainnoinnin merkitys korostuu: leikin havainnoinnin ensimmäinen arviointikeskustelu on tammikuussa 2007. Jatkossa sovimme säännöllisestä arviointiaikataulusta. Leikkikoulutuksesta haetaan tietoa lasten leikin kehitysvaiheista ja leikkikulttuurista. Oppiminen ja toiminta ovat osa leikkiä, mutta lapsi ei leiki oppiakseen, vaan hän oppii leikkiessään.

Turvallisuus: Fyysisen ympäristön turvallisuudesta vastaa alueen esimies ja henkilökunta yhdessä. Tavoitteena on uusien työntekijöiden työhön ja työympäristöön perehdyttäminen suunnitelmallisesti, yksiköiden turvallisuussuunnitelmien päivittäminen ja säännölliset turvallisuusharjoitukset yksiköissä. Turvallisuussuunnitelmat käydään läpi joka syksy henkilöstön kanssa.

Päivähoidon aloittamisessa painotamme **tutustumisen** tärkeyttä. Tutustumisjakson jälkeen lapsella on turvallinen tunne hänen aloittaessaan varsinaisen päivähoidon tutun hoitajan ja tulevien leikkikavereiden kanssa. Myös vanhemmat tuntevat lapsen hoitopaikan ja voivat jättää hänet turvallisin ja luottavaisin mielin hoitoon. Tutustumisjakson on hyvä olla riittävän pitkä, ja siitä sovitaan yhdessä vanhempien kanssa. Kesän päivystysajan järjestelyjä parannetaan esimerkiksi päivystävään yksikköön tutustumisen ja paremman tiedottamisen suhteen.

Asiakaslähtöisyys toiminnassa näkyy perheiden ja lasten tarpeiden ja toiveiden huomioonottamisena. Meidän on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja perheiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksiin päivähoitoa suunniteltaessa sekä oikea-aikaiseen tiedottamiseen. Asiakaspalautetta kerätään joko suullisesti tai kirjallisesti ja palautteen ammatilliseen vastaanottamiseen ja käsittelyyn työyhteisöissä kiinnitetään huomiota.

Kiireettömyyttä haetaan keskittymällä olennaiseen, tavoitteena lapsen hyvinvointi. Muuttuva yhteiskunta tuo mukaan muutospaineita myös meidän työhömme lasten kanssa ja silloin on tärkeää oppia pois vanhoista käytännöistä, jotta voisimme omaksua uutta. Tämä vaikuttaa myös työssä jaksamiseen ja työmotivaatioon. Yhteiset keskustelut työn sisällöstä, työn suunnittelu ja sitoutuminen joka tasolla sovittuihin asioihin selkeyttävät työtä.

Henkilöstön hyvinvointiin vaikuttavat pysyvät työsuhteet ja riittävä henkilöstön määrä. Yhteiset koulutukset ja kasvatuskeskustelut luovat uusia kasvatuskäytäntöjä, joissa korostuu vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, kasvatuskumppanuus sekä lapsen kokonaisvaltainen huomioiminen. Koko henkilöstön yhteistyö luo ja ylläpitää hyvää ilmapiiriä. Pysyvä, riittävä, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö on laadukkaan päivähoidon tae.

6. HYVINVOIVA LAPSI VARHAISKASVATUKSESSA

Lapsen hyvinvoinnille on tärkeää toiminta kiireettömässä ja turvallisessa ilmapiirissä tuttujen ja pysyvien aikuisten sekä toisten lasten kanssa. Yhdessä vanhempien kanssa huolehdimme lapsen terveydestä ja toimintakyvystä sekä hänen perustarpeistaan; hyvä hoito on perusta kaikelle toiminnalle ja oppimiselle. Kun lapsi voi hyvin, hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Hyvällä hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudella edistämme lapsen myönteistä minäkäsitystä, lapsen ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehittymistä.

Riittävän pitkä **päivähoitoon tutustuminen** luo pohjaa lapsen hyvinvoinnille päivähoidossa. Tutustuminen alkaa alkukeskustelulla ja vanhemmat ovat tutustumisjakson ajan lapsensa mukana päivähoitopaikassa tuoden oman tietämyksensä lapsestaan henkilökunnan käyttöön. Sijoituspäätöksen liitteenä lähetetään tutustumisinfo ja alkukeskustelukaavake perheille. Perhepäivähoidon lapset tutustuvat myös päiväkodilla olevaan varahoitoryhmään eli kotiryhmään.

Omahoitajuus toteutuu päivähoitoalueilla eri tavoin. Yhteisiä periaatteita kaikilla alueilla on lasten jakaminen ryhmiin hoitajittain, päivähoitoon tutustumisen tärkeyden painottaminen ja perheen kanssa tehtävän yhteistyön (tutustuminen, aloituskeskustelu, lapsen vasu-keskustelut, kasvunkansio, tiedotus) keskittyminen nimetylle hoitajalle. Perhepäivähoidossa omahoitajuus toteutuu luonnostaan.

Omahoitajuus on erityisen tärkeää pienten lasten ryhmissä. Yli 3-vuotias pystyy jo pitämään yllä mielikuvaa vanhemmistaan hoitopäivän ajan ja tietää että he ovat olemassa ja tulevat varmasti hakemaan. Alle 3-vuotias ei siihen kykene vielä samalla tavalla ja häntä kannattelee parhaiten erossa olon aikana turvallinen suhde omahoitajaan. Omahoitajan tärkeä tehtävä on pitää yllä mielikuvaa äidistä ja isästä lapsen mielessä sekä tukea lapsen ja vanhempien kiintymyssuhdetta: vanhemmat ovat edelleen tärkein asia lapsen elämässä. Omahoitaja on tärkeä erilaisissa siirtymätilanteissa ja perushoitotilanteissa: päivälevolle käydessä, syömisessä,

vessatilanteissa ja ulos lähdettäessä. Omahoitaja tuntee lapsen ja hänen tarpeensa. Turvalliset suhteet vanhempiin ja omahoitajaan suojaavat lasta liialliselta stressiltä.

6.1 Kasvatuskumppanuus

Vanhemmat ovat lastensa asioissa parhaita asiantuntijoita tietäen ja tuntien oman lapsensa tarpeet, hänen kiinnostuksen kohteensa ja millainen lapsi on yksilönä. Hoitohenkilökuntana me tuomme kasvatuskumppanuuteen ammatillisen tietämyksen lapsen kasvusta ja kehityksestä. Kasvatuskumppaneina yhdistämme tietomme ja osaamisemme siten, että lapsi voi yksilönä hyvin. Kasvatuskumppaneina tunnistamme myös lapsen mahdolliset tuen tarpeet ja osaamme yhdessä etsiä niihin sopivia ratkaisuja.

Kasvatuskumppanuus alkaa alkukeskustelusta vanhempien kanssa ennen kuin lapsi aloittaa hoidon. Vanhempi/vanhemmat tulevat tällöin ensitapaamiseen ilman lasta. Silloin vanhemmilla on mahdollisuus rauhassa kertoa omasta lapsestaan niitä tärkeitä lapsen asioita, jotka vaikuttavat hänen päivähoitopäiväänsä. Lapsen tutustuminen päivähoitoon tapahtuu yhdessä vanhemman/vanhempien kanssa. Tutustumisjakson aikana vanhemmat tulevat myös tietämään ja tuntemaan lapsensa hoitopaikan erilaisista käytännöistä. Sen aikana luodaan yhteinen pohja vanhempien ja henkilökunnan väliselle yhteistyölle ja kasvatuskumppanuudelle sekä sovitaan yhteisistä periaatteista.

Hoidon jatkuessa käymme päivittäin lapsen hoitoon tulo- ja lähtökeskustelut vaihtaen kuulumisia molemmin puolin. Tarvittaessa huolehdimme yhteydenpidosta puhelimitse, reissuvihkolla tai vaikkapa sähköpostilla ja sovimme mahdollisista kotikäynneistä yhdessä vanhempien kanssa. Myös vanhempainillat, retket ja muu yhteinen toiminta kuuluvat osana yhteistyöhön. Kotiryhmien (perhepäivähoitaja lapsineen ja päiväkodin ryhmä) yhteinen vanhempien ilta järjestetään kauden alussa. Kasvatuskumppanuudessa on perhelähtöinen näkökulma; kaikki perheet ja

lapset ovat erilaisia ja eikä kaikilta tarvitse vaatia samoja asioita (esim. perheiltojen, kotikäyntien järjestäminen).

Yhdessä vanhempien kanssa sovimme lapsen hoitoa, kasvatusta ja opetusta koskevat tavoitteet. Haluamme tukea vanhempia lasten kasvatuksessa omalla työllämme. Arvioimme ja tarkastelemme myös yhdessä aika ajoin asettamiamme tavoitteita.

6.2 Lapselle ominainen tapa toimia

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapsen tapoja toimia ja ajatella. Ne vahvistavat hänen käsitystä itsestään, hänen osallistumismahdollisuuksistaan ja ovat kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin perusta. Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteen eri keinot ovat myös lapsen tapoja kertoa itsestään ja tunteistaan.

Lapselle merkityksellisten kokemusten näkökulmasta lapsi voi ja uskaltaa ilmaista mielipiteitään, valita ja kokeilla rajojaan ja toteuttaa itseään tutkimalla ja kokeilemalla eri asioita. Leikille on aikaa. On mahdollista oppia eri asioita ja taitoja sekä rakentaa kaveruussuhteita. Päivässä on elämyksiä ja kokemuksia. Luonto ja eri vuodenajat huomioidaan toiminnassa. Rakennamme majoja, tutkimme ötököitä, teemme retkiä. Mahdollisuuksia leikkiä, liikkua eri tavoin, muovailla, rakennella, lauleskella, katsella kirjoja… Otamme huomioon lasten yksilöllisyyden ja lasten omat ideat.

Kasvattajayhteisön näkökulmasta toiminta perustuu vahvalle yhteistyölle ja on lapsi- ja perhelähtöistä. Kuuntelemme lasta ja otamme selvää lapsen kiinnostuksen kohteista. Tämä huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Lasta ympäröivä ilmapiiri on positiivinen ja kannustava. Suunnittelemme toimintaa yhdessä tavoitteellisesti. Kasvatusyhteisönä luomme puitteet lasten toiminnalle. Lasten innostusta ruokitaan. Välineet ovat lasten ulottuvilla, lapsille tarjotaan mahdollisuuksia spontaaneihin

esiintymisiin ja vaikka kulttuuriesityksiin. Lapsella on myös mahdollisuus leikkiä rauhassa. Yhteisö havainnoi lasten ja lapsiryhmien kehitystä ja kehitystarpeita.

Varhaiskasvatusympäristön näkökulmasta lapsilla on mahdollisuus toteuttaa omia ideoita ja haluja. Ympäristö kannustaa lasta leikkimään, tutkimaan, liikkumaan, toimimaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin ja sitä muutetaan lasten tarpeiden ja iän mukaan. Tilat, välineet ja materiaalit ovat tarkoituksenmukaisia ja laadukkaita. Lelut ja välineet ovat lasten saatavilla niin ulkona kuin sisällä. Tutustumme erilaisiin ympäristöihin, käymme kirjastossa, teatteriesityksissä, museoissa jne. Pidämme huolta ympäristön turvallisuudesta, puhtaudesta ja viihtyisyydestä sekä nautimme luonnon monipuolisuudesta.

6.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Kun lapsi aloittaa päivähoidon, teemme jonkin ajan kuluttua perheen kanssa lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. On hyvä että aikaa on kulunut hoidon aloittamisesta sen verran, että pystymme keskustelemaan lapsesta, tunnemme hänet ja hänen tarpeensa. Vanhemmille annetaan etukäteen varhaiskasvatussuunnitelmalomake, jonka he täyttävät kotona. Samalla sovimme keskusteluajan. Päiväkodissa keskusteluun osallistuu lapsen nimetty hoitaja, perhepäivähoidossa perhepäivähoitaja sekä aluepäiväkodin johtaja/ kotiryhmän hoitaja. Keskustelussa käymme läpi lapsen hoitoon, kasvatukseen, kehitykseen ja opetukseen liittyviä asioita, sekä sovimme ajan, milloin arvioimme asetettuja tavoitteita. Tarkoituksena on, että lapsen vasuun sisältyviä tavoitteita ja toiveita päivitetään säännöllisesti puolivuosittain kasvatusyhteisöissä (perheet ja henkilöstö).

6.4 Kasvunkansio

Kansio koostuu lapsen piirustuksista, valokuvista, kertomuksista, aikuisen havainnoinnista lapsesta ja hänen toiminnastaan eri tilanteissa sekä vanhempien ja

lasten tekemistä sivuista. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on myös osa kasvun kansiota. Kansio on ikään kuin ”lapsen ääni” ja siitä voimme seurata lapsen kehitystä. Parhaimmillaan se toimii lapsen kehityksen ja oppimisen arvioinnin välineenä. Sen sisältö välittää totuudenmukaista tietoa siitä, miten lapsi on toiminut ja kehittynyt päivähoidossa ja millainen lapsi on ollut juuri tässä hoitopaikassa sekä millaisia taitoja lapsella on tällä hetkellä. Se voi toimia tiedon välittäjänä neuvolassa käynneillä tai lapsen vaihtaessa hoitopaikkaa. Lapsen kasvattaja voi kasvunkansion myötä arvioida myös omaa työtään.

Työstäessämme kansiota, emme pidä tärkeimpänä asiana itse tuotosta vaan sitä prosessia, mitä tämän tekemisen aikana on tapahtunut. Samalla opetamme lasta arvostamaan omia tuotoksiaan ja kansiotaan ja käsittelemään sitä sen mukaisesti. Olemme kokeneet, että nämä kansiot ovat muodostuneet lapsille tärkeiksi ja merkittäviksi. Kasvun kansio raottaa ovea eiliseen, nykyhetkeen ja vähän huomiseenkin. Ei ole oikeaa eikä väärää tapaa tehdä kansiota, kansion sisältö on lapsen näköinen.

7. ERITYINEN TUKI VARHAISKASVATUKSESSA

Kaikilla lapsilla on oikeus saada yksilöllisten tarpeidensa mukaista varhaiskasvatusta, myös lapsilla jotka tarvitsevat kasvuunsa, kehittymiseensä tai oppimiseensa erityistä tukea. Päivähoidossa lapsen tukeminen perustuu päivittäiseen havainnointiin ja yhteistyöhön vanhempien sekä lasta hoitavien ja kuntouttavien henkilöiden, esimerkiksi terapeuttien kanssa. Tämän yhteistyön avulla luomme lapselle turvallisen olon päivähoitopaikassa sekä polun varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja myöhemmin perusopetukseen.

Lapsi voi tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen, tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen osa-aluilla eripituisia aikoja tai koko päivähoidon ajan. Tuen tarve voi syntyä myös tilanteessa, jossa lapsen kasvuolot ovat vaarantuneet tai ne eivät turvaa hänen terveyttään tai kehitystään. Lisätuki on tarpeellista myös silloin kun vanhemmilla tai päivähoidon työntekijällä on huoli lapsen kehityksestä ja oppimisesta. Lapsella voi olla tuen tarpeestaan myös asiantuntijalausunto. Meidän tehtävämme on tukea lasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lapselle tutussa ympäristössä ja erilaisissa arjen toiminnoissa.

Yhdessä vanhempien sekä muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa suunnittelemme lapselle sopivimmat tukitoimet ja kuntoutuksen päivähoitoon. Kaikilla lapsilla on kunnassamme käytössä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla kirjaamme sen liitteeksi lapsen kasvun ja kehityksen tavoitteet, tuen tarpeet sekä tarvittavat oppimisympäristön muutokset. Tavoitteiden pohjana ovat lapsen vahvuudet sekä häntä kiinnostavat ja innostavat asiat. Suunnitelman tarkoituksena on luoda lapselle parhaat edellytykset kasvaa ja kehittyä sekä oppia uusia tietoja ja taitoja ryhmässä. Se on toimintaamme tukeva ja ohjaava työkalu ja suunnitelman pohjalta voimme havainnoida ja arvioida lapsen kehityksen etenemistä ja oppimista.

Erityistä tukea tarvitsevat lapset ovat kunnassamme pääsääntöisesti lapsen lähipäiväkodissa tarvittaessa avustajan kanssa ja joskus myös perhepäivähoidossa.

Lisäksi Laivakankaan sekä Vekara-ahon päiväkodeissa on pienryhmät, joissa osa viidestätoista lapsesta on erityistä tukea tarvitsevia. Pienryhmässä työskentelevät kaksi lastentarhanopettajaa, päivähoitaja sekä tarvittava määrä avustajia ja tavoitteenamme on, että henkilökunnalla näissä ryhmissä on mahdollisimman paljon erityisosaamista ja ammattitaitoa. Niin pienryhmissä kuin kaikissa muissakin päivähoidon ryhmissä ja perhepäivähoidossa on tärkeää kiertävän erityislastentarhanopettajan tuki. Kunnassamme on kaksi kiertävää erityislastentarhanopettajaa; Jäälissä sekä kirkonkylän alueella. Lisäksi esiopetuksessa meillä on käytössä koulujen ja päivähoidon yhteinen esiopetuksen erityisopettaja.

Erilaiset koulutukset ja yhteistyö eri ammattikuntien kesken ovat tärkeä osa erityisvarhaiskasvatuksen kehittämistä. Kunnassamme toimii erityispäivähoidon työryhmänä moniammatillinen ”Lapsen kasvun tukiryhmä”, joka on tukena päivähoidon työntekijöille sekä perheille ja on meille myös merkittävä osa erityisvarhaiskasvatuksen kehittämistä. Syksyn 2006 aikana olemme aloittaneet myös äitien vertaistukiryhmän, joka on tarkoitettu erityistä tukea tarvitsevien lasten äideille. Eri tavoin yhdessä toimimalla ja tukemalla toisiamme rakennamme jokaiselle lapselle turvallisen pohjan kulkea erilaisia polkuja elämässään.

8. ERI KIELI- JA KULTTUURITAUSTAISET LAPSET VARHAISKASVATUKSESSA

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset ovat kunnassamme maahanmuuttajia, romaneja ja viittomakielisiä lapsia. Heidän varhaiskasvatuksensa järjestetään lähipäivähoidossa ja lapsiryhmässä heidän sosiaalisia kontaktejaan tuetaan. Perheiden uskonnollista vakaumusta ja kulttuuritaustaa kunnioitetaan ja se huomioidaan toiminnassa. Lapsen oman kielen ja kulttuurin tukemisesta sovimme vanhempien kanssa tehtävässä lapsen henkilökohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa.

9. YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Lapsen kasvun tukiryhmä

on päivähoidon moniammatillinen tukiryhmä, joka kokoontuu kiertäen aluepäiväkodeissa säännöllisesti, samalla alueella noin kaksi kertaa vuodessa. Ryhmään kuuluvat alueen päiväkodin ja/tai perhepäivähoidon henkilökuntaa lapsiryhmästä, lastenneuvolan terveydenhoitaja, alueen sosiaalityöntekijä, perheneuvolapsykologi ja kiertävä erityislastentarhanopettaja. Ryhmässä käsitellään lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita ja konsultoidaan päivähoidon henkilökuntaa sekä vanhempia heidän niin halutessaan. Päivähoitopaikasta saa etukäteen tiedon ryhmän kokoontumisesta ja vanhemmat ovat tervetulleita keskustelemaan ryhmään tai heillä on mahdollisuus tuoda asioita ryhmään henkilökunnan kautta. Ryhmää koskee vaitiolovelvollisuus ja kenenkään lapsen asioita ei käsitellä ilmoittamatta ja keskustelematta vanhempien kanssa.

Sosiaali- ja terveystoimi, neuvola

Lapsi voi sijoittua päivähoitoon myös lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Yhteisessä aloituspalaverissa vanhempien, sosiaalityöntekijöiden ja päivähoidon työntekijöiden kanssa sovimme ja kirjaamme lapsen päivähoitoon liittyvät asiat ”Hoitosopimus vanhempien, päivähoidon ja lastensuojelun kanssa” – lomakkeeseen. Siinä sovimme myös seurannasta ja muusta yhteydenpitokäytännöistä tukiverkoston välillä.

Tehostettu viisivuotistarkastus, VIISIKKO, on otettu käyttöön vuoden 2002 alusta. Viisikko-arviointimenetelmän tarkoituksena on lapsen yksilöllisten tarpeiden parempi huomioiminen kotona, päivähoidossa ja neuvolassa. Sen avulla lapsen kanssa toimiminen pyritään suunnittelemaan niin, että lapsen kouluvalmiudet olisivat mahdollisimman hyvät hänen siirtyessään kouluun. Lapsen kehityksen arviointi tehdään yhteistyössä päivähoidon henkilökunnan, lapsen vanhempien ja neuvolan kanssa.

Sivistystoimi

Koulun kanssa tehtävää yhteistyötä on esimerkiksi esikoululaisten kouluun tutustuminen: esikoulua pidetään koulun tiloissa ja ruokaillaan koulun ruokalassa. Joka kevät pidetään koululla esikoululaisten siirtopalaverit. Varhaiskasvatus käyttää myös koulun tiloja joillakin päivähoitoalueilla. Kulttuuritoimi tuottaa palveluja lapsille kirjaston, kansalaisopiston, taiteen perusopetuksen ja musiikin opetuksen keinoin (esimerkiksi konsertteja ja teatteriesityksiä). Kirjastoissa on kerran viikossa satutunnit, joita varsinkin alueiden perhepäivähoitajat lapsineen käyttävät ahkerasti. Kirjaston väki on myös käynyt päiväkodeilla esittämässä nukketeatteria.

Palo – ja pelastustoimi

Palo- ja pelastustoimen puolelta olemme saaneet koulutusta turvallisuussuunnitelman tekoon ja siihen, miten toimia palohälytystilanteessa.
Paloasemalla on mahdollisuus käydä tutustumassa palolaitoksen toimintaan. Myös ambulanssi ja poliisi ovat tehneet vierailuja päiväkoteihin.

Tekninen toimi

Tekninen toimi pitää kunnossa päiväkotien kiinteistöt, välineet, laitteet ja piha-alueet sekä yleiset lasten leikkipuistot.

Kuljetuspalvelut

Käydessämme retkille kauempana menemme linja- autolla. Päivähoidon henkilöstö ei saa kuljettaa turvallisuussyistä lapsia omissa yksityisautoissa. Erityistä tukea tarvitsevien lasten kuljetus on järjestetty tarvittaessa taksein. Esikoululaisten kyyditys järjestetään myös tarpeen mukaan joko taksilla tai palveluliikenteen autolla.

Alueiden yksilölliset yhteistyötahot

Eri alueiden yksilöllisistä yhteistyömuodoista (esim. yhteistyö vanhusten ja kehitysvammaisten toimintakeskusten kanssa) saa parhaiten tietoa alueiden omista varhaiskasvatussuunnitelmista.

10. TOIMINNAN ARVIOINTI

Päivittäiset keskustelut vanhempien ja lasten kanssa ovat tärkeää palautetta työstämme. Vanhemmilta tuleva jatkuva palaute päivähoidon toiminnasta auttaa meitä suuntaamaan toimintaamme tarpeiden mukaan. Päivähoidon laatua arvioidaan myös asiakas- ja työtyytyväisyyskyselyin. Myös lasten kanssa tehdään omat lapsille sopivat palautekyselyt.

TAK-kyselyn (tutki, arvioi ja kehitä)

- asiakastyytyväisyyskysely tehdään samansisältöisenä koko kunnan päivähoidossa joka toinen vuosi helmikuun aikana parittomina vuosina.
- päivähoitoalueet tekevät omat TAK-pohjaiset asiakastyytyväisyyskyselyt parillisina vuosina.
- työtyytyväisyyskyselyt tehdään parillisina vuosina helmikuun aikana.
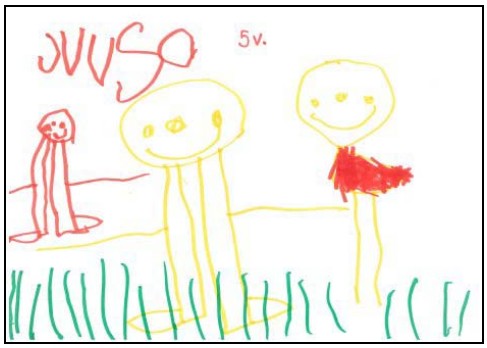
Kyselyistä saadut tulokset käymme läpi jokaisella päivähoitoalueella vanhempien ja henkilöstön kanssa, mietimme kehittämisalueet ja sovimme käytännön toimenpiteistä ja seurannasta. Kevään vanhempien illoissa on myös mahdollista käydä yksiköiden palaute- ja arviointikeskustelut pienryhmissä keskustellen. Lasten yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat päivitämme yhdessä vanhempien kanssa puolen vuoden välein. Päivähoidon johtoryhmä (päivähoidon johtaja, aluepäiväkodin johtajat, kiertävät erityislastentarhanopettajat) arvioi päivähoitoalueiden ja koko päivähoidon kuluneen kauden toimintaa jokaisen toimintakauden lopussa toukokuussa. Kooste viedään kunnan www-sivuille palautteen saamiseksi. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma kokonaisuudessaan päivitetään joka kolmas vuosi, seuraavan kerran tammikuussa 2010.